

Spółka partnerska – uwagi prawno-porównawcze na tle regulacji amerykańskiej spółki LLP

Jako doktoranci i absolwenci Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego mamy zaszczyt uhonorować pamięć o trzech osobach, których już nie ma z nami – o doktorach Marku Zagrosiku, Zygmuncie Masternaku i Andrzeju Cisku. Każdy z nich wart jest długiej chwili zadumy i przytoczenia choć garści wspomnień, których przez lata pracy na rzecz nauki prawa i kształcenia przyszłych elit pozostawili bez liku.

Dr Marek Zagrosik roztaczając pozytywną aurę wokół siebie pokazywał jak wiele można czerpać z życia pomimo przeciwności losu. Zawsze uśmiechnięty, służący radą oraz wsparciem w czasie swoich zajęć dydaktycznych przybliżał nie tylko teoretyczne aspekty prawa medycznego, ale przede wszystkim koncentrował się na istotnych zagadnieniach praktycznych, przywołując niejednokrotnie własne doświadczenia oraz podkreślając ich istotę i wpływ na życie codzienne.

Pamięć o osiągnięciach dydaktycznych, dorobku naukowym dr. Andrzeja Ciska i dr. Zygmunta Masternaka jest ciągle żywa zarówno wśród nas, sięgających po ich doskonałe publikacje, jak i wśród braci studenckiej i kolegów doktorantów, ciepło wspominających godziny spędzone na ćwiczeniach i wykładach z prawa cywilnego i prawa pracy.

Pragnąc oddać hołd naszym nauczycielom oraz osobom, które swą postawą wskazywały nam kierunek w życiu prywatnym jak i zawodowym, pragniemy przybliżyć regulację amerykańskiej spółki partnerskiej, poddając ją analizie prawno-porównawczej w odniesieniu do rodzimej regulacji kodeksowej.

Geneza Limited Liability Partnership

Polski ustawodawca wprowadzając do krajowego systemu normatywnego instytucję spółki partnerskiej w dużej mierze wzorował się na rozwiązaniach prawnych wcześniej przyjętych w Stanach Zjednoczonych oraz w Niemczech. To właśnie w prawie amerykańskim został stworzony światowy pierwowzór tej instytucji¹. Spółka partnerska – *Limited Liability Partnership* (LLP) jest jedną z form prowadzenia działalności gospodarczej w Stanach Zjednoczonych, którą po raz pierwszy wprowadzono w 1991 roku w stanie Teksas. Można powiedzieć, że jest ona swego rodzaju pochodną spółki jawnej

---

¹ *Uzasadnienie projektu ustawy – kodeks spółek handlowych*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2000, s. 22.

– *General Partnership*, różniącą się jednak od niej w wielu istotnych kwestiach. Ewolucja, jaką przeszła LLP, była długim i powolnym procesem. Rozpoczął się on od podstawowego typu spółki tj. spółki jawnej – *General Partnership* poprzez osobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością – *Limited Liability Company* do *Limited Liability Partnership*. Wykonywanie działalności gospodarczej w formie *General Partnership* pozostawało niekorzystne dla przedstawicieli wolnych zawodów, co wiązało się przede wszystkim z odpowiedzialnością za błędy popełniane przez współników w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej². Zgodnie z treścią art. 306 (a) Revised Uniform Partnership Act z 1997 r.³ współnicy *General Partnership* ponoszą solidarną odpowiedzialność z pozostałymi współnikami oraz ze spółką za wszystkie zobowiązania zaciągnięte w ramach spółki, niezależnie od rzeczywistego wpływu lub jego braku na ich zaciągnięcie. Przedmiotowa regulacja znacznie zwiększa ryzyko ponoszone przez przedstawicieli wolnych zawodów prowadzących działalność gospodarczą we wskazanej formie.

Na początku lat osiemdziesiątych większość amerykańskich stanów zdecydowała się na zmodyfikowanie reguł dotyczących spółki jawnej, wprowadzając instytucję Korporacji Zawodowej – *Professional Corporation*. Przede wszystkim z uwagi na ograniczenie w niej odpowiedzialności jedynie do zobowiązań niezwiązanych z wykonaniem wolnego zawodu, forma ta nie przetrwała próby czasu. W dniu 20 maja 1991 roku stan Teksas po raz pierwszy usankcjonował byt prawny spółki partnerskiej – (*Limited Liability Partnership* – LLP) w Stanach Zjednoczonych a nowa regulacja spółki weszła w życie 26 sierpnia 1991 roku. Nowa forma prowadzenia działalności gospodarczej została bardzo przychylnie przyjęta, wkraczając w ciągu kolejnych lat do wszystkich ustawodawstw stanowych⁴.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że jedną z głównych przyczyn wykształcenia się LLP była coraz większa liczba procesów skierowanych przeciwko osobom wykonującym wolne zawody. Kwestia ta dotyczyła zwłaszcza adwokatów prowadzących swoją działalność zawodową w ramach dużych spółek. Powództwa te były wytaczane nie tylko przeciwko bezpośrednim sprawcom szkody, ale także przeciwko pozostałym współnikom, którzy nie mieli pojęcia o całej sprawie. Jako przykład można podać stan Teksas, gdzie pod koniec lat osiemdziesiątych rząd federalny wniósł w sumie ponad 150 spraw sądowych w związku z panującym kryzysem bankowym. W sumie kosztowały one adwokatów i ich ubezpieczycieli ponad 400 milionów dolarów. Prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółki partnerskiej okazało się bardzo atrakcyjne. Jej współnicy nie byli już narażeni na ponoszenie odpowiedzialności w związku z działalnością swych kolegów⁵.

² M. Asłanowicz, *Spółka partnerska*, Warszawa 2004, s.14-15.

³ Revised Uniform Partnership Act to regulacja stanowiąca podstawę prawną funkcjonowania spółek osobowych w Stanach Zjednoczonych.

⁴ M. Asłanowicz, *Spółka...*, s. 16-17.

⁵ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska ze szczególnym uwzględnieniem spółek adwokatów i radców prawnych*, Kraków 2002, s.48-51.

Aby w pełni zrozumieć zasady funkcjonowania spółki partnerskiej należy, choćby w ograniczonym zakresie przedstawić system źródeł prawa amerykańskiego, w którym znaczną rolę odgrywa stosowanie prawa przez sędzię i orzeczenia sądowe. Oprócz *common law (case law)* do źródeł tamtejszego prawa zalicza się także ogólnokrajowe przepisy uchwalane przez Kongres oraz legislatury stanowe, czyli tzw. *Statutes*. Ważną rolę odgrywają także regulacje wydawane przez organy i jednostki administracji. Nadzędne miejsce w systemie źródeł prawa zajmuje Konstytucja oraz poszczególne konstytucje stanowe, które nie mogą pozostawać sprzeczne z treścią ustawy zasadniczej. Z punktu widzenia prawa spółek wspomnieć należy o ustawach modelowych, odgrywających bardzo istotną rolę, choć niestanowiących źródła prawa *sensu stricto*. Poszczególne stany uchwalając własne przepisy wzorują się najczęściej właśnie na ustawach modelowych. Podstawowym aktem prawnym, który reguluje LLP jest Uniform Partnership Act (UPA) z 1914 roku⁶ oraz jego znowelizowana wersja Revised Uniform Partnership Act z roku 1997 r. (RUPA)⁷.

Główne założenia spółki partnerskiej – Limited Liability Partnership

Limited Liability Partnership stanowi jeden z typów spółek osobowych. W doktrynie prawa amerykańskiego dominuje pogląd co do posiadania przez nią osobowości prawnej. W większości stanów spółka ta powstaje w oparciu o *General Partnership*, będące odpowiednikiem polskiej spółki jawnej, tj. podmioty zamierzające prowadzić działalność gospodarczą w tej formie muszą najpierw założyć *General Partnership*, a następnie przekształcić ją w LLP⁸.

Przepisy stanowe nakładają na ogół spółek obowiązek posługiwania się własną nazwą (firmą) wraz z odpowiednim dodatkiem wskazującym na przyjętą formę prawną. W przypadku spółki partnerskiej najczęściej będzie to dodatek: „LLP”, „L.L.P.” czy też „Limited Liability Partnership”⁹. Jedynie w nielicznych stanach dostrzec można uregulowania ograniczające dostęp do prowadzenia tej formy działalności gospodarczej, zastrzegając możliwość jej tworzenia jedynie przedstawicielom zawodów świadczących „usługi profesjonalne”¹⁰. Jako przykład można wskazać stan Kalifornia, który wprowadził istotne ograniczenia, a gdzie LLP mogą założyć przedstawiciele takich profesji jak: adwokat, księgowy, a od stycznia 2012 roku także architekt¹¹. W większości stanów jest jednak LLP powszechnie dostępna i nie wprowadza się tutaj żadnych ograniczeń¹².

---

⁶ A. Klank, *Spółka partnerska w polskim kodeksie spółek handlowych i prawie amerykańskim*, Prawo Spółek 1/2001, s. 25.

⁷ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska w systemie prawa niemieckiego i prawa amerykańskiego*, Kraków 2003, s. 157.

⁸ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska w systemie...*, s. 159-160.

⁹ *Ibidem*, s. 57.

¹⁰ M. Asłanowicz, *Spółka partnerska*, Warszawa 2004, s. 20.

¹¹ A. Manusco, *How to form your own California corporation*, California 2011, s. 8.

¹² M. Asłanowicz, *Spółka...*, s. 20.

Podstawową cechą spółki partnerskiej jest ograniczenie odpowiedzialności za zobowiązania partnerów. W przeciwieństwie do polskiego ustawodawstwa w USA brak jest uniwersalnych reguł ograniczania odpowiedzialności wspólników. W poszczególnych stanach istnieją różne zasady dotyczące odpowiedzialności partnerów, regułą pozostaje jednak, iż za zobowiązania zaciągnięte przed rejestracją spółki jako LLP osobistą odpowiedzialność ponoszą wszyscy partnerzy. Ograniczenie odpowiedzialności zaczyna obowiązywać dopiero w momencie złożenia zgłoszenia rejestracyjnego do właściwego organu.

Zdolność do uczestnictwa w spółce partnerskiej

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych wprowadza do polskiego ustawodawstwa wymóg świadczenia przez wspólników spółki partnerskiej określonych, profesjonalnych usług. Zgodnie z treścią art. 87 § 1 ksh, partnerami w spółce mogą być wyłącznie osoby fizyczne, uprawnione do wykonywania wolnych zawodów, których katalog określa art. 88 ksh oraz ustawy szczególne. Wskazany przepis zawiera wyliczenie dwudziestu zawodów (m.in. adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych, księgowego, lekarza), których wykonywanie może następować w formie spółki partnerskiej. Pomimo znacznej liczby profesji, jak również faktu rozszerzania zakresu podmiotowego spółki partnerskiej o wspólników świadczących usługi spoza pierwotnej listy zawodów (nowelizacja art. 88 ksh wprowadziła do niego zawód maklera papierów wartościowych oraz doradcy inwestycyjnego¹³), wymóg wykonywania przez partnerów określonych normatywnie zawodów jawi się jako co najmniej problematyczny. W doktrynie wskazuje się, że omawiana regulacja stanowi wyraz pewnej konwencji, a ustawodawca nie przyjmując ogólnej definicji wolnego zawodu zmusza praktykę do poszukiwań innego sposobu ustalenia, co jest, a co nie, wolnym zawodem umożliwiającym partnerstwo w spółce partnerskiej. Oczywiście, z punktu widzenia spółki partnerskiej jak i na jej potrzeby wolnymi zawodami są tylko te, które zostały wymienione w art. 88 ksh bądź też w odrębnych ustawach¹⁴ (jak jest w przypadku m.in. profesji psychologa¹⁵). Katalog ten budzi jednakże pewne zastrzeżenia, dla przykładu: w piśmiennictwie wyrażony został pogląd, iż profesja maklera oraz doradcy inwestycyjnego nie stanowią wolnych zawodów, ponieważ wykonywanie każdego z nich dopuszczalne jest jedynie w ramach działalności

¹³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, Dz. U. Nr 183, poz. 1538.

¹⁴ A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 88 kodeksu spółek handlowych* [w:] A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1-300 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych* (Dz. U. 00.94.1037), LEX/el., 2012 r.

¹⁵ Na podstawie upoważnienia art. 18 ust 2 Ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, Dz. U. Nr 73 poz 763 ze zm., za: M. Spyra, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita – Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2012, s. 282.

prowadzonej przez osobę prawną¹⁶. Innym zagadnieniem pozostaje, iż niektóre wolne zawody nieujęte ani w art. 88 ksh ani w ustawach szczególnych spełniają obecnie pewne kryteria pozwalające uznać je za takowe (maklerzy ubezpieczeniowi, doradcy inwestycyjni, zarządcy nieruchomości etc.). Profesje te wykonywane są profesjonalnie, zawodowo przez świadczenie usług typowych, działalność wykonywana jest na własny rachunek i wymaga odpowiedniego wykształcenia lub zdolności związanych z wykonywanym zawodem, co do zasady wykonywana jest ona samodzielnie i osobiście¹⁷. Brak aktywności ustawodawcy nierozszerzającego formalnego katalogu wolnych zawodów uniemożliwia tworzenie spółek partnerskich przez osoby wykonujące wskazane profesje¹⁸. Wątpliwości nie wzbudza natomiast niedopuszczalność udziału w spółce partnerskiej osoby prawnej jak i jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną jak również spółki cywilnej, nieposiadającej osobowości prawnej. Spółka ta, pomimo faktu zawiązania przez osoby fizyczne wykonujące w niej działalność i występowania ich jako stron stosunków cywilnoprawnych, na zewnątrz takową osobą nie jest i nie może być z nią zrównana¹⁹.

Odmienne kształtuje się zdolność do udziału w *Limited Liability Partnership*. Jak już nadmieniono, spółka ta powstaje najczęściej w drodze przekształcenia istniejącej *General Partnership*, co sprawia, że partnerami nowej spółki będą dotychczasowi wspólnicy spółki. Revised Uniform Partnership Act wprowadza szeroki krąg osób mogących przystępować do *partnership*, uprawniając tym samym do uczestniczenia w LLP znacznie liczniejszą grupę podmiotów niż polska regulacja. Osobami tymi będą zarówno osoby fizyczne (*individuals*), ale także spółki kapitałowe (*corporations*), osobowe (*partnerships*) czy też podmioty publiczne²⁰. Regulacje stanowe, implementowane na podstawie ustawy modelowej, co do zasady nie wprowadzają żadnych ograniczeń w przedmiocie możliwego składu partnerów LLP. Nowy Jork stanowi nieliczny przykład stanu, który jako warunek utworzenia jak i późniejszego przystąpienia do spółki partnerskiej konstytuuje wymóg świadczenia usług profesjonalnych²¹. Inna restrykcja związana jest z brakiem możliwości wykonywania konkretnej profesji w określonej formie prawej. Przykładowo w stanie Rhode Island, przeciwnie niż we wspomnianym Nowym Jorku, ustawodawstwo zabrania wykorzystywania LLC do celów wykonywania działalności w ramach wolnego zawodu²². W Stanach Zjednoczonych istnieje podmiotowe

¹⁶ M. Romanowski, *Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 249.

¹⁷ Takie wymogi dla wolnych zawodów wyróżnia doktryna. Zob.: A. Kidyba, *Spółka partnerska w prawie niemieckim i projekcie prawa spółek handlowych*, Pr. Sp. 1999, nr 9, s. 30, J. Jacyszyn, *Spółka partnerska*, Bielsko-Biała 2001, s. 45-46.

¹⁸ A. Kidyba, *Handlowe spółki osobowe*, Warszawa 2010, s. 185-186.

¹⁹ Podobnie S. Sołtysiński, [w:] A. Sołtysiński, S. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks Spółek Handlowych*, t. 1, wyd. 2, Warszawa 2006, s. 574.

²⁰ RUPA § 101 ust. 10. "Person" means an corporation, business trust, estate, trust, partnership, association, joint venture, government, governmental subdivision, agency, or instrumentality, or any other legal or commercial entity.

²¹ M. Aslanowicz, *Charakter prawny spółki partnerskiej*, Państwo i Prawo, 7/1998, s. 69.

²² E. J. Krześniak, *Spółka partnerska w systemie...*, s. 149.

ograniczenie potencjalnego kręgu wspólników spółki partnerskiej prowadzącej szczególnego rodzaju działalność, jaką jest świadczenie usług prawnych w ramach kancelarii adwokackiej. Ograniczenie to nie płynie jednakże z ogólnego prawodawstwa, lecz ma źródło w przepisach szczególnych, regulujących wykonywanie zawodu adwokata. Zgodnie z ich brzmieniem, partnerami kancelarii adwokackich, bez względu na ich formę prawną mogą być wyłącznie adwokaci, nieadwokaci zaś nie mogą ani wstępować ani też inwestować w kancelarie adwokackie. Dodatkowo, w każdym ze stanów za wyjątkiem Dystryktu Kolumbia, adwokaci nie mogą uczestniczyć w jednostkach z osobami niebędącymi adwokatami jako partnerami lub zarządcami²³. Podobne ograniczenie przyjął polski ustawodawca, jednakże art. 4a ustawy – Prawo o adwokaturze²⁴ dopuszcza szereg innych, prawniczych i doradczych zawodów, których przedstawiciele mogą w ramach spółki partnerskiej wykonywać praktykę wraz z adwokatami: radców prawnych, rzeczników patentowych, doradców podatkowych oraz prawników zagranicznych wykonujących stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej²⁵. Pewną liberalizację w podejściu do zakresu podmiotowego spółki partnerskiej rodzimy ustawodawca przejawia jedynie w zakresie art. 86 § 2 ksh, w świetle którego w spółce partnerskiej można wykonywać prócz jednego, także dwa i więcej wolnych zawodów, o ile nie zachodzi w tej materii szczególnie zakaz ustawowy. W spółce partnerskiej jednakże nie jest możliwym łączenie wykonywania wolnego zawodu oraz innej działalności, nieuznanej normatywnie za wolny zawód. Przykładowo, abstrahując od specyficznych zakazów Prawa o adwokaturze i Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu²⁶, kancelaria adwokacka działająca w formie spółki partnerskiej z mocy przepisów ksh nie będzie mogła prowadzić jakiegokolwiek działalności handlowej.

Reasumując, przyjęta w Kodeksie metoda zakreślenia kręgu osób uprawnionych do przystąpienia do spółki partnerskiej zdaje się nie do końca odpowiadać wymogom tzw. dobrego prawodawstwa. Trudno w niej znaleźć cechy dla niego właściwe – konsekwencję, spójność a wręcz równego traktowania podmiotów o tych samych cechach. Ustawodawca odwołując się do pojęcia „wolnych zawodów” w rzeczywistości, co do zasady odnosi się do zawodów regulowanych. Artykuł 88 ksh nie jest przy tym pełnym katalogiem tychże profesji, poza nim znajdziemy m.in. regulowany w odrębnej ustawie zawód urbanisty²⁷. W tym miejscu należałoby zastanowić się nad postulatem *de lege ferenda* wskazując pod rozważę prawodawcy rezygnację z dotychczasowej konstrukcji art. 87 ksh poprzez zastąpienie *numerus clausus* wolnych zawodów profesjami, których przedstawiciele świadczą „usługi profesjonalne”. Rozwiązanie to, sprawdzone w prawodawstwie amerykańskim, pozwoliłoby na równe traktowanie podmiotów

²³ *Ibidem*, s. 165.

²⁴ Dz. U. z 2009 nr 146 poz. 1188;

²⁵ Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069;

²⁶ Uchwała NRA nr 2/XVIII/98 z dnia 10 października 1998 r. ze zm.

²⁷ Zob.: A. Kidyba *Biblioteka Prawa Handlowego. Spółki osobowe*, t. 1, wyd. III, Warszawa 2010, s. 185–186.

posiadających wspólną cechę – świadczenie usług profesjonalnych, jednakże warunkiem jego wprowadzenia pozostaje wymóg sporządzenia stosownej, spójnej i klarownej definicji owych usług.

Umowa spółki

Spółka partnerska powstaje na podstawie umowy. Umowa ta może zostać zawarta w sposób dorozumiany. Wskazuje się jednak na zasadność zawierania tego rodzaju umów w formie pisemnej. Odgrywać będzie ona istotną rolę w przypadku uregulowania kwestii ograniczonej odpowiedzialności wspólników. Jak już wspomniano, partnerem w spółce może być nie tylko osoba fizyczna, ale także spółka kapitałowa, spółka osobowa, agenda rządowa oraz inne jednostki²⁸. Koniecznym elementem prowadzącym do powstania spółki partnerskiej jest współdziałanie podmiotów zamierzających zawrzeć umowę. Umowa musi zostać zawarta przez co najmniej dwie strony, brak jest możliwości prowadzenia jednoosobowej spółki partnerskiej. Porównując cel prowadzenia działalności gospodarczej przez spółkę partnerską w Polsce i w Stanach Zjednoczonych można zauważyć pewne odmienności. Zgodnie z brzmieniem art. 86 § 2 Kodeksu spółek handlowych jest to prowadzenie działalności gospodarczej pod własną firmą w celu wykonywania wolnego zawodu. W ramach spółki partnerskiej partnerzy mogą wykonywać jeden wolny zawód, jak i ich większą liczbę, chyba, że odrębna ustawa stanowi inaczej²⁹. Nawiązując do prawa amerykańskiego celem wykonywania działalności w ramach *Limited Liability Partnership* jest prowadzenie działalności gospodarczej dla zysku przez co najmniej dwóch partnerów³⁰. Polski ustawodawca odwołuje się tutaj przede wszystkim do wspólnego wykonywania działalności gospodarczej przez osoby wykonujące wolne zawody.

Ubezpieczenie partnerów w Limited Liability Partnership

Ustawodawstwa niektórych stanów nakładają na wspólników LLP obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. Nierzadko posiadanie tego rodzaju ubezpieczenia jest warunkiem ograniczenia odpowiedzialności partnera w spółce. Obowiązek tego rodzaju ubezpieczenia został wprowadzony m.in. w Teksasie czy w Waszyngtonie. Warto więc zastanowić się nad celowością przeniesienia na grunt polskiego prawa spółek tej regulacji. Zagwarantowałoby to bezpieczeństwo i pewność obrotu gospodarczego. Zapis dotyczący wysokości ubezpieczenia należałoby wtedy umieścić w umowie spółki partnerskiej. Wprowadzenie obowiązkowego ubezpieczenia byłoby szczególnie istotne w przypadku rozszerzenia katalogu wolnych zawodów mogących wykonywać tę formę działalności. Umożliwiłoby to osobom przystępującym do

---

²⁸ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska ze szczególnym...*, s. 54.

²⁹ Art. 86 ustawy z dnia 15 września 2000 r. (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.).

³⁰ A. Klank, *op. cit.*, s.27.

spółki zapoznanie się z wysokością obciążeń, a wierzycielom zapewniłoby wiedzę co do wysokości zabezpieczenia jej ewentualnych zobowiązań.

W doktrynie amerykańskiej pojawiają się jednak głosy krytyczne dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w tej formie. Krytyka dotyczy faktu niespełniania przez nie swej pierwotnej funkcji³¹. Doktryna negatywnie odnosi się także do wprowadzenia obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej do polskiego systemu normatywnego. Godnym uwagi jest fakt, iż niemiecka regulacja spółki partnerskiej także nie nakłada na partnerów takiego obowiązku. Niemiecki ustawodawca wyraził pogląd, że tak długo, jak jeden z partnerów spółki będzie ponosił, obok samej spółki, osobistą i nieograniczoną odpowiedzialność za dane zobowiązanie, tak długo nie należy obciążać spółki dodatkowym obowiązkiem ubezpieczenia³².

Odpowiedzialność za zobowiązania w Limited Liability Partnership

Rozwijając stwierdzenie, iż w systemie prawa amerykańskiego genezę spółki partnerskiej stanowi *General Partnership*, należy wskazać, że w spółce tej, co do zasady, wszyscy partnerzy (wspólnicy)³³ odpowiadają solidarnie (*jointly and severally*)³⁴ za zobowiązania, niezależnie od tego czyje działanie lub zaniechanie doprowadziło do wyrządzenia szkody osobie trzeciej. Odpowiedzialność osób niemających bezpośredniego związku z powstałą szkodą oparta jest na koncepcji przedstawicielstwa (*agency*). Działania któregośkolwiek ze wspólników wiążą spółkę oraz pozostałych partnerów, niezależnie od podstawy roszczenia (umowa czy też popełnienie tzw. błędu zawodowego – *malpractice*)³⁵.

Model odpowiedzialności w *Limited Liability Partnership* w poszczególnych stacjach kształtuje się odmiennie, w szczególności istnieją rozbieżności co do odpowiedzialności za poszczególne rodzaje zobowiązań powstałych w trakcie funkcjonowania LLP. Odnośnie możliwości ograniczenia odpowiedzialności wspólników spółki partnerskiej za zobowiązania spółki należy przypomnieć, iż w amerykańskim systemie prawa brak jest jednolitej, ogólnej reguły pozwalającej na stosowne ograniczenie. Jednakże wszystkie ustawy o LLP statuują odpowiedzialność za konsekwencje własnych działań i zaniechań, a większość wprowadza także odpowiedzialność partnera za błędy popełnione przez osoby podległe jego bezpośredniemu nadzorowi i kontroli³⁶. W związku z powyższym, partner nie odpowie własnym majątkiem za zobowiązania powstałe na skutek niedbalstwa (*negligence*) jak i niewłaściwego zachowania (*misconduct*) innego

³¹ M. Aslanowicz, *Treść umowy spółki partnerskiej*, Przegląd Prawa Handlowego 12/1998, s. 26-27.

³² E. J. Krześniak, *Spółka partnerska ze szczególnym...*, s. 225.

³³ Art. 3 § 306 ust a UPA.

³⁴ A. Klank, *op. cit.*, s. 24.

³⁵ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska ze szczególnym...*, s. 61.

³⁶ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska w systemie...*, s. 197.

wspólnika czy też pracownika bezpośrednio podległemu innemu partnerowi³⁷. Odpowiedzialność poniesie jedynie spółka i partner (błędnie) działający lub ponoszący winę w nadzorze. Odpowiedzialność partnera ma charakter subsydiarny, obowiązek zaspokojenia wierzyciela wpierv z majątku spółki LLP a nie majątku osobistego partnera nakłada art. § 307 ust. d. RUPA. Oczywiście, ustawodawstwo amerykańskie, podobnie jak i polskie, statuuje odpowiedzialność partnerów za zobowiązania wynikające z umów zawieranych przez spółkę, np. dotyczących codziennego funkcjonowania przedsiębiorstwa. Odmienność stanowi przewidziana w § 306 ustawy modelowej możliwość wyłączenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki wszelkiego rodzaju, poza zobowiązaniami wynikającymi z wyrządzonych przez partnera szkód, za które to on poniesie odpowiedzialność. W pozostałych przypadkach, po zastosowaniu wyłączenia, zobowiązana do zaspokojenia wierzycieli staje się spółka LLP. W interesie LLP pozostaje niekiedy przyjęcie przez jednego bądź większej ilości partnerów nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania spółki, więc także za zobowiązania, za które odpowiedzialności na zasadach ogólnych by nie ponieśli (np. zobowiązania wynikłe z *malpractice* innego partnera, co zwiększa wiarygodność wobec ewentualnych wierzycieli lub kredytodawców).

Instytucja tzw. odpowiedzialności przebijającej stanowi konstrukcję nieznaną polskiemu systemowi prawnemu. Reguła ta znajduje zastosowanie wobec *Limited Liability Partnership* opierając się na praktyce stosowania prawa i zasadach *common law*. *Piercing the corporate veil*³⁸ jest zasadą silnie zakorzenioną w amerykańskim sądownictwie, umożliwiającą sędziemu obciążenie wspólników spółki kapitałowej obowiązkiem pokrycia zobowiązań spółki z własnego majątku, jeśli przemawiają za tym względy słuszności³⁹. Zasada ta została przełożona przez część ustawodawstw stanowych jak również amerykańską doktrynę także na reguły ponoszenia odpowiedzialności w spółkach partnerskich. Prawdopodobieństwo odwołania się przez sędziego do reguł odpowiedzialności przebijającej i zawieszenia reguł ustawowych wzrasta w spółkach posiadających jedynie majątek, w który zostały wyposażone w chwili powstania, niedokapitalizowanych w wyniku ciągłych wypłat zysku spółki⁴⁰. Możliwość przebicia zasłony korporacyjnej w spółce osobowej, zwłaszcza w spółce partnerskiej, poddawana jest także krytyce. Przeciwnicy, zdaje się nie bez racji, wskazują na istniejący w niektórych stanach obowiązek zawierania ubezpieczeń, pełniący funkcję buforu bezpieczeństwa dla potencjalnych wierzycieli spółki, zabezpieczając ich roszczenia i czyniącym zbędnym sięganie się do odpowiedzialności przebijającej⁴¹.

---

³⁷ *Ibidem*, s. 199.

³⁸ Dosłownie „przebijanie zasłony korporacyjnej”.

³⁹ B. Jankowski, *Nadużycie formy prawnej spółki w prawie amerykańskim*, Państwo i Prawo, 2/1966, s. 70.

⁴⁰ E. J. Krześniak, *Spółka partnerska w systemie...*, s. 213-214.

⁴¹ *Ibidem*, s. 214-215.

Zabezpieczenie roszczeń

Nie ulega wątpliwości, iż niezwykle ważką kwestię dla zabezpieczenia interesów wierzycieli danego kontrahenta stanowi możliwość zasięgnięcia informacji o jego zdolności finansowej, uzyskanie gwarancji jego wypłacalności⁴². Analizując zagadnienie odpowiedzialności wspólników za zobowiązania zaciągnięte przez określony typ spółki, nie sposób zatem pominąć kwestii immanentnie z nią związanej tj. sygnalizowanego powyżej zabezpieczenia roszczeń potencjalnych wierzycieli spółki. W spółkach kapitałowych funkcję tę zasadniczo spełnia kapitał zakładowy, normatywnie ustalony na pewnym minimalnym poziomie i wniesiony przez wspólników. *Limited Liability Partnership*, tak jak inne spółki osobowe, nie posiada kapitału zakładowego, nie jest także wymagane, aby wkłady udziałowe wspólników do spółki osiągnęły jakiś minimalny poziom, na partnerach nie ciąży obowiązek składania do rejestru informacji o majątku wspólników i spółki. Zważając na fakt, iż za zobowiązania zaciągnięte przez spółkę odpowiada ona sama, lub gdy wiąże się to z błędem partnera lub osoby mu bezpośrednio podległej – w drugiej kolejności dany partner własnym majątkiem, ryzyko niemożności zaspokojenia wierzyciela wzrasta.

Wnioski

Polski ustawodawca wprowadzając do krajowego systemu normatywnego instytucję spółki partnerskiej w dużej mierze wzorował się na regulacjach innych państw. Podstawową rolę odegrały tutaj niemieckie oraz amerykańskie uregulowania prawne. Dokonując analizy uregulowania spółki partnerskiej w Stanach Zjednoczonych należy postulować dalsze sięganie do osiągnięć amerykańskiego ustawodawstwa. Jedną z kwestii, które należy podnieść stanowi odejście od ograniczenia dostępu do tej formy działalności gospodarczej jedynie dla podmiotów wykonujących wolne zawody. Większość stanów w USA nie wprowadza w tym zakresie ograniczeń, co należy uznać za słuszne. Również w Polsce pozostawałoby zasadnym udostępnienie tej formy prowadzenia działalności gospodarczej także podmiotom świadczącym usługi profesjonalne, co pociągałoby za sobą konieczność normatywnego uściślenia pojęcia „profesjonalisty”. Regulacje przyjęte w kilku amerykańskich stanach konstytuują wymóg zawierania przez LLP obowiązkowych ubezpieczeń, zapewniając tym samym wyższy poziom ochrony wierzycielom spółki. W obliczu postulowanej powyżej liberalizacji art. 87 ksh i dopuszczenia do spółek partnerskich szerszego zakresu profesji niż wskazane obecnie w art. 88 ksh i ustawach szczególnych zawody regulowane, zasadnym byłoby wprowadzenie ogólnego, ustawowego obowiązku ubezpieczeniowego. Zapewniłoby to większą pewność oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

---

⁴² M. Aslanowicz, *Charakter prawny...*, s. 71.